

ของฝากจากศูนย์การศึกษาเกี่ยวกับภาคใต้

“นายสน เก้าตัน”

๔ กระทือ

กระทือเป็นการละเล่นพื้นเมืองใช้ตีเพื่อแข่งขันฟังเสียงอย่างหนึ่งของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ เกิดขึ้นในท้องถิ่นอำเภอเวียงจังหวัดนราธิวาส และนิยมแข่งขันในเขตท้องที่อำเภอเวียง อำเภอสุโหงปาตี อำเภอสุโหงโก-ลก และกิ่งอำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

ความเป็นมา คือ เริ่มแรกมีเด็กหนุ่มเลี้ยงควายคนหนึ่ง หลังจากปล่อยควายไปกินหญ้าแล้วก็ไปนั่งอยู่ใต้ต้นไม้พร้อมกับจุดหลุมและเอาไม้ไผ่ผ่าซีกวางลงบนปากหลุม แล้วเอาไม้ตีก็เกิดเสียงดังขึ้น ต่อมาได้ใช้ไม้ตีเป็นสัญญาณระหว่างกลุ่มเลี้ยงควาย

จากนั้นเปลี่ยนจากการจุดหลุมมาใช้มะพร้าวลูกโตๆมาตีตรงส่วนหัว แล้วจุดเนื้อออกให้หมด เอาไม้ไผ่ผ่าซีกวางบนปากหลุม ตีด้วยไม้ที่พันด้วยเศษยางพารา

เป็นก้อนกลมๆ แล้วทำการแข่งขันกันระหว่างตำบล ครั้งแรกเล่นกันในหมู่เด็กๆ ต่อมากลายเป็นการเล่นของผู้ใหญ่ เป็นที่แพร่หลายอย่างกว้างขวาง จากนั้นก็ได้ดัดแปลงใช้ไม้จะรูกลมทำปึกจัดทำลวดลายอย่างสวยงาม ตลอดถึงได้เปลี่ยนไม้จากไม้ไผ่เป็นไม้เนื้อแข็ง เสียงก็มีความกังวานดังกว่าเดิมมาก โดยเปลี่ยนแปลงจากผลมะพร้าวเป็นไม้เนื้อแข็งทั้งหมด ไม้ตีก็จัดทำด้วยไม้เนื้อแข็งยาวประมาณ ๑ ฟุต พันด้วยเศษยางพาราให้เป็นลูกกลม ต่างพวกต่างพยายามจัดประดิษฐ์กระทือของตนอย่างสวยงามและพร้อมที่จะทำการแข่งขันได้ตลอดเวลา

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ หัวหน้าคณะกระทือตีทุกลายได้ตกลงกันทำให้มีขนาดเดียวกัน เพื่อมิให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบกัน กระทือตีทุกลายต้องมีขนาดของรูกว้างและลึกรวมกันไม่เกิน ๓๐ นิ้ว

เดิมกระทือตีะนิยมเล่นหรือแข่งกัน ๒ ประเภท คือ ประเภทเสียงเล็กและประเภทเสียงใหญ่ ต่อมาได้นิยมเล่นกันเฉพาะเสียงใหญ่อย่างเดียว กระทือตีแต่ละฝ่ายมีทั้งหมด ๘ ตัวและมีใบวางปากหลุม ๓ ใบ คือใบเสียงเล็ก ใบเสียงกลางและใบเสียงใหญ่

วิธีเล่น ใช้ตีให้เป็นจังหวะเสียงคือ

- ใช้ตีตามจังหวะสม่ำเสมอจำนวน ๕ ตัว
- ใช้ตีสลับกับเสียงตาม จำนวน ๒ ตัว
- ใช้ตีให้จังหวะ จะเริ่มต้นหรือหยุด จำนวน ๑ ตัว

การแข่งขัน นิยมแข่งขันในฤดูแล้ง หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว โดยใช้ทุ่งนาเป็นสนามในการแข่งขัน จะทำการแข่งขันในเวลากลางวัน ถ้ามีกระทือตีส่งเข้าแข่งขันมากจะทำการจับคู่กัน และมีการเล่นแบบแพ้คัดออก ฝ่ายใดแพ้ต้องเปลี่ยนเป็นใบที่ ๒ ฝ่ายชนะไม่ต้องเปลี่ยน แข่ง

ไป จนฝ่ายใดจะหมดใบก่อนเป็นฝ่ายแพ้ ถ้าทั้ง ๓ ใบเสมอกัน กรรมการจะให้เวลาทั้งสองฝ่ายไปแต่งเสียงใหม่ แล้วเอามาแข่งขันกันจนกว่าจะแพ้ชนะกัน การแข่งขันจะเริ่มตั้งแต่หัวค่ำจนถึงสว่าง การตัดสินแพ้ชนะ คณะกรรมการจะเป็นผู้ชี้ขาดจากเสียงหน้า เสียงกลางและเสียงปลาย จะขึ้นสูง ไพเราะ หรือเสียงขาดหายไป ในระหว่างตีกันเป็นปกติ ฝ่ายชนะจะได้รับรางวัลไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท

ขณะนี้กระทือตีที่ได้รับความนิยมจากชาวบ้านคือ กระทือตีละหาร หมู่ ๑ ตำบลเวียง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส ผู้จัดการคณะคือ นายนิแอ นีบอส อธิบดีผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลเวียง อำเภอเวียง จังหวัดนราธิวาส

ข้อมูลในการเสนอบทความนี้ได้รับจาก นายนิแอ นีบอส ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย.